

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2MOBdo/4/2013
Identifikačné číslo spisu:	7110221407
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Beáta Miničová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7110221407.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: CORDELIA INVEST LTD., so sídlom Flat 11, Prentice Court, 1 Great Strand, Londýn NW9 5YJ, Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska, Company No.: 6734405, zastúpeného JUDr. Milanom Válašikom, Advokátska kancelária VALAŠIK & PARTNERS, s. r. o, so sídlom ul. 29. augusta 5, 811 08 Bratislava, proti žalovanému: KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom Štefánikova 17, 811 05 Bratislava, IČO: 31 595 545, zastúpenému JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom, Advokátska kancelária FELIX NEUPAUER & PARTNERS, so sídlom Dvořákovo nábřeží 8/A, 811 02 Bratislava, IČO: 37 928 422, o zaplatenie 2 352 732,79 eur s príslušenstvom, o mimoriadnom dovolaní Generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/16/2012-502 zo dňa 30. apríla 2013 a rozsudku Okresného súdu Košice I. č. k. 26Cbi/3/2011-395 zo dňa 26. júna 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/16/2012-502 zo dňa 30. apríla 2013 a rozsudok Okresného súdu Košice I. č. k. 26Cbi/3/2011-395 zo dňa 26. júna 2012 v napadnutej časti z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu v Košice I. na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom žalobu v časti o zaplatenie 351 371,84 eur s 8,5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplatenia vylúčil na samostatné konanie. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi 2 001 360,95 eur s 8,5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovanému uložil tiež povinnosť zaplatiť súdny poplatok za návrh vo výške 33 193,50 eur na účet Okresného súdu Košice I. do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi priznal náhradu trov konania za právne zastúpenie vo výške 42 528,55 eur.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca si uplatnil nárok na zaplatenie sumy 70 878 428,03 Sk, t. j. 2 352 732,79 eur titulom neuhradenia poistného plnenia, ktoré predstavuje škoda na nehnuteľnostiach vo výške 60 293 000 Sk, t. j. 2 001 360,95 eur stanovená znaleckým posudkom č. 8/2007 Ing. Adriána Jutku a škoda na skladových zásobách vo výške 10 585 428,03 Sk, t. j. 351 371,84 eur (zdokladovaná žalovanému pri ohlásení poistnej udalosti v rozmedzí dohodnutej maximálnej výšky poistnej sumy dojednanej medzi úpadcom a žalovaným v poistnej zmluve).

Vzhľadom na určenie výšky časti škody znaleckým posudkom ako aj na to, že žalovaný namietal výšku škody na skladových zásobách a aj s prihladnutím na hospodárnosť konania súd prvého stupňa žalobu v časti o zaplatenie 351 371,84 eur s 8,5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplatenia podľa ustanovenia § 112 ods. 2 O. s. p. vylúčil na samostatné konanie.

Súd prvého stupňa uviedol, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že žalobca (správne žalovaný) uzavrel so spoločnosťou DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. poistnú zmluvu a dňa 26. 03. 2007 došlo v prevádzke spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. k požiaru výrobnéj haly a zásob. Predmetom sporu zostalo vyriešiť právnu otázku, či vzniklo poistenému právo na poistné plnenie. Žalovaný odmietol poskytnúť poistné plnenie s poukazom na ustanovenie § 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“).

Na základe vykonaných dôkazov súd prvého stupňa dospel k záveru, že spoločnosť DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. neporušila povinnosti uvedené v ustanovení § 802 OZ. Podľa vyjadrenia účastníkov v dotazníku vyplnenom a predloženom sprostredkovateľom poistenia nebola otázka vzťahujúca sa na kolaudáciu predmetnej stavby. Svedok E., ktorý za poisťovňu predkladal ponuku a pripravoval zmluvu uviedol, že pri uzavretí poistnej zmluvy sa neskúma kolaudačné rozhodnutie a pred uzavretím zmluvy nebola spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. položená otázka ohľadom existencie alebo neexistencie kolaudačného rozhodnutia. Z uvedeného pre súd prvého stupňa vyplynulo, že spoločnosť DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. neporušila povinnosť pravdivo a úplne odpovedať na všetky písomné otázky poisťiteľa.

Súd neuveril tvrdeniam svedka E. týkajúcich sa okolností za akých mu mala byť oznámená skutočnosť o vydaní kolaudačného rozhodnutia tesne pred uzavretím poistnej zmluvy a o tom, že nebol pred uzavretím zmluvy oboznámený s tým, že stavba nie je skolaudovaná. Neuveril mu, lebo je stále zamestnancom žalovaného a tiež preto, lebo v prílohe č. 1 poistnej zmluvy je v časti poznámka uvedený znalecký posudok č. 051/2005. Z uvedeného vyplýva, že predmetný znalecký posudok bol žalovanému doručený pred uzavretím zmluvy a žalovaný mal možnosť z neho zistiť, že stavba nie je skolaudovaná. V prípade, že mal pochybnosti o tom v akom stave je kolaudácia stavby, mohol položiť spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. doplňujúce otázky potrebné k zisteniu skutočností nevyhnutných pre uzavretie poistnej zmluvy. To však neurobil a podľa vlastného vyjadrenia ani nepovažoval za potrebné, nakoľko sa malo jednať o bežné poistenie.

Skutočnosť, že znalecký posudok bol žalovanému doručený pred uzavretím poistnej zmluvy a mal vedomosť o neexistencii kolaudačného rozhodnutia nepriamo preukazujú aj odpovede niektorých oslovených poisťovní, podľa ktorých bez skolaudovania stavby neuzavrú poistnú zmluvu so spoločnosťou DREVINA-DREVONA, spol. s r. o.

V súvislosti s námietkou žalovaného o nedodržaní ustanovení stavebného zákona s poukazom na všeobecné poistné podmienky a ustanovenia § 809 OZ súd prvého stupňa poukázal, že toto zákonné ustanovenie ako aj ustanovenia všeobecných poistných podmienok stanovujú prevenčnú povinnosť poisteného súvisiacu s dodržiavaním povinností, aby nenastala poistná udalosť, resp. neporušením povinností smerujúcich k odvráteniu alebo zmenšeniu nebezpečenstva vzniku škody. Zo znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu PZ č. PPZ-1422KEU-KE-EXP-2007 súd zistil, že kuške na poistených nehnuteľnostiach došlo bez pričinenia spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r.

o. Bol ním vylúčený úmysel poistníka, poisteného alebo inej osoby a nebolo zistené ani preukázané porušenie žiadnych povinností zo strany poisteného v súvislosti so vznikom poistnej udalosti. Pokiaľ by spoločnosť DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. porušila nejaké povinnosti, nedošlo by k zastaveniu trestného stíhania zo strany polície vo veci prečinu všeobecného ohrozenia.

Súd prvého stupňa konštatoval, že požiar výrobnéj haly spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. je poistnou udalosťou v zmysle citovaných zákonných ustanovení, ako aj ustanovení všeobecných poistných podmienok a žalovaný je povinný poskytnúť poistné plnenie, nakoľko neboli splnené podmienky na odmietnutie plnenia.

Znaleckým posudkom Ing. Jutku č. 8/2007 zo dňa 22. 05. 2007 bola stanovená výška škody na poistených nehnuteľnostiach na 60 293 000 Sk, t. j. 2 001 360,95 eur, ktorá nebola medzi účastníkmi sporná.

Po odcitovaní ustanovenia § 517 ods. 1, 2 OZ a ustanovenia § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. účinného do 31. 12. 2008 súd prvého stupňa ustálil, že úrok z omeškania ku dňu 15. 10. 2007 predstavoval 8,5 % ročne.

Listom zo dňa 01. 10. 2007 žalovaný odmietol plnenie z predmetnej poistnej zmluvy. Z uvedeného je zrejmé, že mal k dispozícii všetky doklady potrebné k likvidácii poistnej udalosti. Podľa všeobecných poistných podmienok (čl. 2 bod 10 zvláštnej časti poistenia pre prípad poškodenia alebo zničenia vecí živelnou udalosťou alebo poškodenia a zničenia vecí vodou z vodovodných zariadení) žalovaný bol povinný poskytnúť poistné plnenie najneskôr do 14 dní od obdržania všetkých dokladov potrebných k likvidácii poistnej udalosti, t. j. najneskôr do 14. 10. 2007. Keďže žalovaný plnenie neposkytol v stanovenej lehote dňom 15. 10. 2007 sa dostal do omeškania.

Na základe vyššie uvedených skutočností a zákonných noriem súd dospel k záveru, že žaloba je v časti o zaplatenie 2 001 360,95 eur s 8,5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplatenia skutkovo a právne dôvodná, preto jej vyhovel.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a/, ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. zaviazal žalovaného zaplatiť na účet tunajšieho súdu súdny poplatok za návrh vo výške 33 193,50 eur (položka 2a Sadzobníka súdnych poplatkov).

O trovách konania súd rozhodol v súlade s ustanovením § 142 ods. 1 O. s. p. a priznal ich v sume 42 528,55 eur žalobcovi, ktorý mal vo veci plný úspech. Trovy konania tvoria trovy právneho zastúpenia v sume 42 528,55 eur vrátane 20 % DPH, t. j. za osem úkonov právnej pomoci po 4 423,81 eur plus DPH - vychádzajúc z ceny predmetu úkonu 2 001 360,95 eur (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie žaloby na súd, písomné podania zo dní 23. 05. 2011 a 02. 01. 2012 a účasť na pojednávaniach v dňoch 02. 03. 2012, 17. 04. 2012, 29. 05. 2012 a 26. 06. 2012) a režijný paušál 2 x 7,21 eur, 1 x 7,41 eur a 7 x 7,63 eur podľa ustanovenia § 10, 14, 15 a 17 vyhl. číslo 655/2004 Z. z.

Na odvolanie žalovaného, odvolací súd napadnutým rozsudkom rozsudok Okresného súdu Košice I. č. k. 26Cbi/3/2011-395 zo dňa 26. 06. 2012 potvrdil a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania za právne zastúpenie vo výške 5 316,20 eur.

V odôvodnení rozhodnutia poukázal na správne a presvedčivé dôvody uvedené v uznesení (správne v rozsudku) súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o zistenie skutkového stavu vecí ako aj o právne posúdenie. Skutkový stav sa nezmenil ani v priebehu odvolacieho konania, a preto na zistenia uvedené v odôvodnení napadnutého uznesenia a na právne normy, ktoré použil súd prvého stupňa odvolací súd poukázal a v celom rozsahu sa s nimi stotožnil (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Na doplnenie uviedol, že sa nestotožnil s námietkou žalovaného v tom smere, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom prvého stupňa tým, že súd nevyzval účastníkov, aby pred skončením

pojednávania zhrnuli svoje návrhy a vyjadrili sa k vykonanému dokazovaniu, ako aj k právnej stránke prejednávanej právnej veci, čím nebolo rešpektované ustanovenie § 118 ods. 4 O. s. p.

Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 04. 10. 2011, upovedomenia o odročení alebo zrušení pojednávania zo dňa 01. 02. 2012, zápisnice o pojednávaní zo dňa 02. 03. 2011, 17. 04. 2012 i 26. 06. 2012 jednoznačne vyplýva, že účastníci boli pred každým pojednávaním poučení o postupe podľa § 118 O. s. p. Z obsahu zápisnice zo dňa 26. 06. 2012 vyvodil, že prejavy oboch účastníkov konania pred vyhlásením prvostupňového rozsudku podľa ich obsahu zodpovedajú právnym kritériám uvedeným v ustanovení § 118 ods. 4 O. s. p.

K ďalším námietkam odvolateľa uviedol, že je nesporné, že poisťná zmluva medzi účastníkmi konania vychádza z obchodných záväzkových vzťahov upravených v ustanovení § 261 ods. 1, ods. 6 Obchodného zákonníka, a preto sa pre tento prípad aplikovala právna úprava zmluvného typu upravená len v Občianskom zákonníku, a to konkrétne v ustanovení § 788 a nasledujúce. Reálne však ide o obchodný vzťah, a preto sa naň vzťahuje aplikácia Obchodného zákonníka.

Podľa názoru odvolacieho súdu podstatou sporu medzi účastníkmi konania je, či žalobca pri uzatváraní poisťnej zmluvy odpovedal pravdivo a úplne na všetky písomné otázky poisťiteľa týkajúce sa dojednávania poistenia, a to otázky, či poisťované objekty sú skolaudované alebo nie.

Aj odvolací súd obranu žalovaného spočívajúcu v tom, že žalobca mal zatajiť pri uzatváraní poisťnej zmluvy, že predmet poistenia nie je skolaudovaný označil za právne irelevantnú, a to z dvoch právnych hľadísk. V prvom rade ustanovenie § 793 ods. 1 OZ dáva tzv. predzmluvnú aktivitu jednoznačne na poisťovateľa. Táto skutočnosť vyplýva z výkladu ustanovenia § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka týkajúceho sa najmä výkladu prejavu „podnikanie na vlastnú zodpovednosť“. Vlastná zodpovednosť pri podnikateľskej činnosti je úzko spojená s podnikateľským rizikom. Miera podnikateľského rizika vo všeobecnosti závisí od kvality zložiek podnikania, a to v takom prípade od nehmotných zložiek podnikania a osobnej zložky podnikania.

V prejednávanom prípade je nesporné, že v písomnom dotazníku predloženom žalobcovi sa nenachádza konkrétna otázka ohľadom kolaudácie stavieb a v konaní nebol predkladaný žiaden dôkaz o tom, že by žalobca nepravdivo odpovedal na otázky žalovaného týkajúce sa dojednávania poistenia. Odvolací súd konštatoval, že žalovaný neunesol dôkazné bremeno k dôkazom, ktorými chcel preukázať pre neho výhodný postup podľa § 802 OZ.

Ustanovenie § 793 ods. 1 OZ neustanovuje žiadny taxatívny výpočet otázok súvisiacich s dojednávaným poistením. V nadväznosti na vyššie uvedené z výkladu ustanovenia § 2 ods. 1 Obchodného zákonníka je podľa záveru odvolacieho súdu vecou profesionality žalovaného ako poisťovateľa ako si zistí pri takomto objeme poistenia všetky relevantné údaje. Žiadny konkrétny právny podpis nezakazuje poisťovať neskolaudované stavby, ba práve naopak, je všeobecne známa skutočnosť, že sa bežne poisťujú rôzne neskolaudované stavby. Otázka poistiť alebo nepoistiť a prípadne za akých podmienok je v podstate na poisťovateľovi a za tým účelom mu je daná právna úprava v spomínanom ustanovení § 793 OZ. Pokiaľ žalovaný kládol žalobcovi písomné otázky týkajúce sa dojednávania poistenia, zrejme na ním vyhotovených univerzálnych tlačivách, ktoré neobsahovali otázku kolaudácie, táto skutočnosť nemá za následok aplikáciu ustanovenia § 802 ods. 2 OZ a záver, že žalobca mal udávať nasledovné nepravdivé a neúplné odpovede. Nie je vylúčené, že pokiaľ žalovaný v dotazníku nepoložil otázku kolaudácie, že ju nepovažoval za podstatnú.

Podľa záveru odvolacieho súdu nebola potrebná žiadna vlastná iniciatíva budúceho poistenca (žalobcu) oznamovať to, že nemá skolaudované stavby, pretože takáto iniciatíva zásadne spočíva na poisťovateľovi. Z tohto hľadiska právny názor, že pokiaľ žalobca takúto iniciatívu nemal, a preto vedome a úmyselne zamlčal dôležitú skutočnosť je právne nepodložený.

Taktiež námietku odvolateľa ohľadne porušenia ustanovenia § 799 ods. 1 OZ označil odvolací súd za neopodstatnenú, pretože takéto porušenie sa môže vzťahovať len na okolnosti, ktoré nastali po uzavretí poisťnej zmluvy, k čomu však zo strany žalobcu nedošlo.

Odvolací súd nezistil ani vytýkané porušenie povinností žalobcom uvedených v ustanovení § 809 ods. 1 OZ, pretože príčinou vzniku požiaru, t. j. poisťnej udalosti neboli skutočnosti na strane žalobcu, čo bolo jednoznačne preukázané znaleckým posudkom Kriminalisticko-expertízneho ústavu PZ Košice.

K vytýkaným porušeniam príslušných ustanovení Stavebného zákona žalobcom odvolací súd dodal, že takéto porušenie nebolo v príčinnej súvislosti so vznikom poisťnej udalosti a nemá za právny následok sankciu, ktorou je odmietnutie plnenia poisťovníou. Odmietnutie plnenia je možné len za splnenia zákonných podmienok uvedených v § 802 ods. 2 OZ, čo v prejednávacom prípade nebolo preukázané. Porušenie povinností vyplývajúcich zo Stavebného zákona môže mať za následok sankciu podľa tohto zákona.

K hodnoteniu výpovede svedka W. uviedol, že pokiaľ by sa akceptovalo stanovisko žalovaného vyjadrené v jeho odvolaní, jeho výpoveď je v jeho neprospech. Tento svedok potvrdil, že pred uzavretím poisťnej zmluvy nezisťoval, či boli stavby skolaudované, takúto otázku nepoložil a mal len vedomosť od žalobcu, že kolaudácia je v pošte klienta. Z tejto výpovede je možné vyvodiť, že žalovaný musel vedieť, že budovy nie sú kolaudované, pretože kolaudačné rozhodnutie je správnym rozhodnutím, voči ktorému je prípustný opravný prostriedok, a preto kolaudácia v pošte žalobcu nemohla byť právoplatná. Okrem toho právny následok právoplatnosti kolaudácie je spravidla aj získaním súpisného čísla na budovu a zápis do listu vlastníctva na príslušnom katastri. Žalovaný si mohol za akýchkoľvek prekážok zisťovať, a to aj elektronicky, či žalobca vlastní budovy a prípadne, ak by zistil, že v tom čase ešte neboli zapísané, uvedené skutočnosti mohol zisťovať u žalobcu neformálne alebo prostredníctvom dotazníkov.

K právnomu problému prípadnej neplatnosti právneho úkonu - poisťnej zmluvy, ktorý chcel v záverečnom návrhu údajne žalovaný predniesť odvolací súd dodal, že žalovaný ani v odvolaní nenamietal akú neplatnosť mal na mysli, t. j. podľa Obchodného zákonníka, resp. Občianskeho zákonníka. V priebehu celého konania nebola namietaná platnosť poisťnej zmluvy, a preto súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku túto skutočnosť len potvrdil.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v zmysle ustanovenia § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil a podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. v odvolacom konaní úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 5 316,20 eur spočívajúcich za 1 úkon právnej pomoci za vyjadrenie k odvolaniu žalovaného zo dňa 16. 11. 2012 podľa § 10 ods. 1, tarifný paušál za 1 úkon v sume 7,63 eur podľa § 16 a DPH vo výške 20 % vo výške 884,76 eur podľa § 18 ods. 3 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z. z.

Proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 4CoKR/16/2012-502 z 30. 04. 2013 a proti rozsudku Okresného súdu Košice I. č. k. 26Cbi/3/2011-39 z 26. 06. 2012 podal Generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudky napadnuté mimoriadnym dovolaním zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Košice I. na ďalšie konanie. Zároveň navrhol odklad vykonateľnosti mimoriadnym dovolaním napadnutých rozhodnutí v súlade s ustanovením § 243ha ods. 1 O. s. p.

V odôvodnení mimoriadneho dovolania uviedol, že KOMUNÁLNA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group (žalovaný) podala Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti označeným rozsudkom tvrdiac, že konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili.

Generálny prokurátor napadol mimoriadnym opravným prostriedkom rozsudok súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, ktorými bolo žalobe o zaplatenie poisťného plnenia 2 001 360,95 eur s 8,5 % úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplatenia vyhovené.

Poukázal, že súdy vychádzali zo skutkového stavu, že spoločnosť DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. uzavrela so žalovanou poisťovňou poisťnú zmluvu. Poistná udalosť nastala 26. 03. 2007. Súdy ustálili, že žalovaná poisťovňa je povinná plniť a ako nedôvodné vyhodnotili jej námietky smerujúce k odmietnutiu alebo zníženiu poistného plnenia.

Okrem iného, súdy odmietli námietku žalovanej poisťovne, že poistený porušil prevenčnú povinnosť ustanovenú v § 809 ods. 1 OZ, keď poistený nehnuteľnosť - výrobnú halu - užíval na výrobnú prevádzku bez kolaudačného rozhodnutia. K tejto námietke súdy uviedli, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že úmysel poisteného bol vylúčený a nebolo preukázané porušenie žiadnych povinností poisteného v súvislosti so vznikom poistnej udalosti.

Označenými rozsudkami bol podľa názoru generálneho prokurátora porušený zákon, keďže konajúce súdy vec nesprávne právne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Po odcitovaní ustanovení § 1, § 2, § 3 O. s. p., § 809 ods. 1, ods. 2 OZ, § 76 ods. 1, § 81 ods. 1, § 82 ods. 5 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“) vyslovil názor, že rozhodnutia súdov spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože konajúce súdy nesprávne interpretovali ustanovenie § 809 OZ a následkom jeho nesprávnej interpretácie ho na zistený skutkový stav neaplikovali, hoci ho správne aplikovať mali.

Ustanovenie § 809 ods. 1 OZ zakotvuje prevenčnú povinnosť poisteného. Časť vety pred bodkočiarkou je generálnou klauzulou (poistený je povinný dbať, aby poistná udalosť nenastala); časť vety za bodkočiarkou obsahuje demonštratívny výpočet prevenčných povinností. Následkom porušenia prevenčnej povinnosti poisteným je vznik práva poisťovne znížiť plnenie z poistnej zmluvy.

Spornou právnou otázkou v danom prípade bolo, či užívanie neskolaudovanej stavby je porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti. Súdy nepovažovali nedovolené užívanie stavby za porušenie prevenčnej povinnosti poisteného. Tento záver však v odôvodnení rozhodnutí nevysvetlili, respektíve k tejto otázke uviedli nesúvisiace právne úvahy (napríklad uviedli, že úmysel poisteného spôsobiť škodu nebol preukázaný).

Generálny prokurátor zastával názor, že ustanovenie § 809 ods. 1 OZ je správne potrebné interpretovať tak, že užívanie neskolaudovanej stavby môže byť za určitých okolností porušením prevenčnej povinnosti (ako tomu bolo aj v danom prípade), a to najmä vtedy, ak má nedovolené užívanie stavby prevádzkovú povahu (ak má charakter potenciálne nebezpečnej činnosti). Účelom konania o povolenie na užívanie stavby je totiž najmä zistenie, či stavba vyhovuje bezpečnostným, protipožiarnym a iným technickým požiadavkám a či je spôsobilá na prevádzku.

Ustanovenie § 809 ods. 1 OZ je potrebné interpretovať tak, že poistený poruší všeobecnú prevenčnú povinnosť, ak v poistenej nehnuteľnosti prevádzkuje činnosť výrobného alebo podobného charakteru, ktorá je potenciálne nebezpečná, ak na jej prevádzkovanie nemá potrebné povolenie (vo vzťahu k predmetu činnosti alebo vo vzťahu k užívaniu stavby), ak škoda vznikla v dôsledku vykonávania takejto „nedovolenej“ prevádzky.

Je zrejmé, že ustanovenie § 809 OZ nevylučuje, aby poistený a poisťovňa dohodli poistenie neskolaudovanej stavby. Dôvodom takéhoto poistenia (do kolaudácie) bude predovšetkým náhodná udalosť spočívajúca v iných okolnostiach ako v samotnom užívaní stavby. Ustanovenie § 809 OZ však vylučuje, aby poisťovňa plne znášala riziko za to, že škoda vznikla v dôsledku vedomého vykonávania prevádzkovej činnosti v rozpore s právnymi predpismi.

Vykonaným dokazovaním bolo zistené, že v čase od uzavretia poistnej zmluvy 31. 07. 2006 až do 26. 03. 2007, kedy nastala poistná udalosť, stavby, v ktorých bola umiestnená výrobná prevádzka

spoločnosti DREVINA-DREVONA, spol. s r. o. neboli skolaudované. Dôvodom, že stavby neboli skolaudované bola skutočnosť, že poistený nebol v priebehu niekoľkých rokov schopný splniť požadované technické predpoklady na riadne užívanie stavieb.

S prihladením na ustanovenie § 82 ods. 5 stavebného zákona kolaudačné rozhodnutie je pri stavbách, ktoré sa majú užívať ako prevádzkareň zároveň aj osvedčením, že prevádzkareň je spôsobilá na prevádzku. Vzhľadom k tomu, že predmetné stavby skolaudované neboli, teda nezískali osvedčenie o ich spôsobilosti na prevádzku, bola prevádzka v nich zriadená, uskutočňovaná v rozpore so stavebným zákonom.

Z vykonaného dokazovania tiež vyplynulo, že príčinou vzniku požiaru bolo vykonávanie prevádzkovej činnosti (nešpecifikovaná technická porucha v elektrickej časti motora pohonu odsávacieho zariadenia v dôsledku medzizávitového skratu vo vinutí -následne vznietenie sa pilín alebo drevného prachu vo vnútri vzduchotechniky).

Na uvedený skutkový stav mali konajúce súdy správne aplikovať ustanovenie § 809 OZ tak, že poistený porušil prevenčnú povinnosť, pretože v neskolaudovaných stavbách vykonával prevádzkovú činnosť (činnosť výrobného charakteru), hoci stavby neboli na výkon tejto činnosti spôsobilé a škoda (požiar) vznikla v dôsledku prevádzkovania tejto činnosti. Námetka žalovanej poisťovne na zníženie poistného mala byť súdmi správne vyhodnotená ako dôvodná.

V súvislosti s nesprávnou interpretáciou ustanovenia § 809 OZ konajúcimi súdmi ešte upozornil, že súdy uviedli, že aplikácia § 809 OZ nie je na mieste, nakoľko úmysel poisteného bol vylúčený. Tento argument je nesprávny. Ustanovenie § 809 OZ nepodmieňuje svoju aplikáciu tým, že poistený „zaviní“ škodovú udalosť. Ustanovenie § 809 OZ hovorí o porušení prevenčnej povinnosti. Porušenie prevenčnej povinnosti nie je výslovne podmienené zavinením poisteného. Je však prípustná interpretácia, že zavinenie poisteného sa k porušeniu prevenčnej povinnosti viaže (v danom prípade poistený vedel, že stavbu užíva bez kolaudačného rozhodnutia). Je tiež logická interpretácia, že ustanovenie § 809 OZ sa aplikuje iba vtedy, ak škoda vznikla v dôsledku porušenia prevenčnej povinnosti (v danom prípade požiar vznikol ako následok vykonávania prevádzky). Ustanovenie § 809 OZ ale v žiadnom prípade nevyžaduje zavinenie na strane poisteného vo vzťahu k vzniku poistnej udalosti. Inými slovami, je rozdiel, či skúmame zavinenie poisteného vo vzťahu k porušeniu prevenčnej povinnosti alebo vo vzťahu k vzniku poistnej udalosti.

Poistený (spoločnosť DREVINA-DREVONA, spol. s r. o.) bol povinný dbať o to, aby poistná udalosť nenastala, a to bez ohľadu na to, či poisťovateľ v čase uzavretia poistnej zmluvy vedel alebo nevedel o tom, že poisťované stavby nie sú právoplatne skolaudované. Jeden z významných spôsobov predchádzania potenciálneho nebezpečenstva vzniku poistnej udalosti je prevádzkovanie skolaudovanej stavby, v súvislosti s kolaudáciou ktorej bolo príslušným stavebným úradom uskutočnené dôsledné zisťovanie, či stavba po všetkých stránkach spĺňa náročné požiadavky na jej užívanie, a to najmä s prihliadnutím na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb, životného prostredia, bezpečnosti práce a technických zariadení. Túto požiadavku zvlášť ešte zvyrazňuje aj charakter výrobnéj činnosti, ktorá sa v predmetnej stavbe prevádzkovala. Opakovane poukázal na skutočnosť, ktorá vyplýva z vykonaného dokazovania, že príčina škodovej udalosti bola v priamej súvislosti s touto prevádzkou.

Poistený takto v danom prípade nekonal a nesplnil si vedome, ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, svoju zákonnú povinnosť v zmysle § 809 ods. 1 OZ. Z uvedeného dôvodu vzniká žalovanému právo na postup podľa § 809 ods. 2 OZ.

Na základe zistených skutočností mal za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p, pričom podanie mimoriadneho dovolania zo strany generálneho prokurátora si vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Generálny prokurátor dodal, že predmetnými rozsudkami bola žalovaná poisťovňa zviazaná na zaplatenie vysokého peňažného plnenia. V prípade, ak by došlo k plneniu alebo k výkonu predmetných rozhodnutí a ak by následne boli rozhodnutia Najvyšším súdom Slovenskej republiky zrušené, vznikla by žalovanej poisťovni pohľadávka na vydanie značne vysokého bezdôvodného obohatenia, a to pohľadávka nezabezpečená, pričom predpoklady jej vymožitelnosti sú neisté a rizikové. Žalovaná poisťovňa v podnete na podanie mimoriadneho dovolania uviedla, že žalobca bezprostredne po právoplatnosti rozsudku postúpil judikovanú pohľadávku na spoločnosť NETCORE MANAGEMENT LTD, ktorá je zahraničnou spoločnosťou tzv. schránkového typu, pričom táto spoločnosť začala viesť exekúciu na majetok žalovanej poisťovne, čo osvedčuje opísané riziko odôvodňujúce odklad vykonateľnosti predmetných súdnych rozhodnutí.

K mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril žalobca. Vo svojom podaní zhrnul skutkový stav veci, vyjadril svoj názor k znovu zavedeniu mimoriadneho opravného prostriedku - mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom a po rozsiahlom právnom rozbere vyslovil názor, že mimoriadne dovolanie nebolo podané dôvodne, preto ho navrhol zamietnuť a nevyhovieť návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie bolo podané včas (§ 243g O. s. p.) za súčasného splnenia podmienok na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e, § 243f, § 243h O. s. p. preskúmal rozhodnutia súdov obidvoch stupňov bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.) v rozsahu napadnutom generálnym prokurátorom a ním uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 242 ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je podané opodstatnene.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f) a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,
b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O. s. p.).

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutia spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.), pretože konajúce súdy nesprávne interpretovali ustanovenie § 809 OZ a následkom jeho nesprávnej interpretácie ho na zistený skutkový stav neaplikovali, hoci ho správne aplikovať mali.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 1 O. s. p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 2 O. s. p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci,

uskutočňujú výkon rozhodnutí, ktoré neboli splnené dobrovoľne a dbajú pritom na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb a aby sa práva nezneužívali na úkor týchto osôb.

Podľa § 809 ods. 1 OZ poistený je povinný dbať, aby poistná udalosť nenastala; najmä nesmie porušovať povinnosti smerujúce k odvráteniu alebo zmenšeniu nebezpečenstva, ktoré sú mu právnymi predpismi uložené alebo ktoré vzal na seba poistnou zmluvou.

Podľa § 809 ods. 2 OZ, ak poistený vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok porušil povinnosti uvedené v odseku 1 a toto porušenie podstatne prispelo ku vzniku poistnej udalosti alebo k väčšiemu rozsahu jej následkov, je poistiteľ oprávnený plnenie z poistnej zmluvy primerane znížiť. To isté platí, ak porušil tieto povinnosti vedome alebo následkom požitia alkoholu alebo návykových látok ten, kto s poisteným žije v spoločnej domácnosti.

Podľa § 76 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „stavebný zákon“) dokončenú stavbu, prípadne jej časť spôsobilú na samostatné užívanie alebo tú časť stavby, na ktorej sa vykonala zmena alebo udržiavacie práce, pokiaľ tieto stavby vyžadovali stavebné povolenie, možno užívať len na základe kolaudačného rozhodnutia.

Podľa § 81 ods. 1 stavebného zákona v kolaudačnom konaní stavebný úrad najmä skúma, či sa stavba uskutočnila podľa dokumentácie overenej stavebným úradom v stavebnom konaní a či sa dodržali zastavovacie podmienky určené územným plánom zóny alebo podmienky určené v územnom rozhodnutí a v stavebnom povolení. Ďalej skúma, či skutočné realizovanie stavby alebo jej užívanie nebude ohrozovať verejný záujem, predovšetkým z hľadiska ochrany života a zdravia osôb, životného prostredia, bezpečnosti práce a technických zariadení.

Podľa § 82 ods. 5 stavebného zákona, ak sa má stavba užívať ako prevádzkareň, je kolaudačné rozhodnutie zároveň osvedčením, že prevádzkareň je spôsobilá na prevádzku.

Napadnutými rozhodnutiami súdov bolo vyhovené časti žaloby žalobcu, ktorou sa domáhal voči žalovanému zaplata sumy 2 001 360,95 eur s 8,5 %-ným úrokom z omeškania ročne od 15. 10. 2007 do zaplata ako poistného plnenia na základe poistnej zmluvy, nakoľko nastala poistná udalosť, s ktorou bola spojená povinnosť žalovaného plniť. Odvolací súd, ani súd prvého stupňa obranu žalovaného opierajúcu sa o ustanovenie § 809 OZ neakceptovali. Súd prvého stupňa konštatoval, že nebolo zistené ani preukázané porušenie žiadnych povinností zo strany poisteného v súvislosti so vznikom poistnej udalosti. Odvolací súd uviedol, že príčinou vzniku požiaru, t. j. poistnej udalosti neboli skutočnosti na strane žalobcu. K vytýkaným porušeniam príslušných ustanovení Stavebného zákona žalobcom odvolací súd dodal, že takéto porušenie nebolo v príčinnej súvislosti so vznikom poistnej udalosti a nemá za právny následok sankciu, ktorou je odmietnutie plnenia poisťovňou. Odmietnutie plnenia je možné len za splnenia zákonných podmienok uvedených v § 802 ods. 2 OZ, čo v prejednávacom prípade nebolo preukázané. Porušenie povinností vyplývajúcich zo Stavebného zákona môže mať za následok sankciu podľa tohto zákona.

Dovolací súd sa s takýmto právnym posúdením veci nestotožňuje.

Občianskoprávna úprava vychádza z toho, že žiadna náhrada nemôže privodiť stav, ktorý tu bol pred vznikom škody. Ustanovenie § 415 OZ vyjadruje princíp generálnej prevencie, ktorý každému subjektu súkromného práva ukladá povinnosť počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na majetku fyzických a právnických osôb. Ustanovenie § 809 OZ je nadstavbovou úpravou k ustanoveniu § 415 OZ. Prevenčná povinnosť tu bola zavedená z dôvodu, aby poistený neostal ľahostajný k možnosti vzniku škody (straty) na poistenom majetku, len z toho dôvodu, že je poistený. Zákon v tomto ustanovení

zdôrazňuje verejný záujem, aby sa predchádzalo škodám tým, že ukladá poistenému dbať, aby poistná udalosť nenastala, najmä nesmie porušovať povinnosti smerujúce k odvráteniu alebo zmenšeniu nebezpečenstva, ktoré sú mu právnymi predpismi uložené alebo ktoré vzal na seba poistnou zmluvou (napr. predpisy o požiarnej ochrane, technický stav zariadení a bezpečnostné predpisy). Povinnosť podľa ustanovenia § 809 ods. 1 OZ sa teda dotýka odvrátenia nebezpečenstva vzniku poistnej udalosti alebo aspoň zmenšenia tohto nebezpečenstva. Porušenie prevenčnej povinnosti má rôzne právne následky v závislosti od toho, aký vplyv malo jej zanedbanie na rozsah povinnosti poistiteľa plniť. Môže viesť aj k primeranému zníženiu plnenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní správne uvádza, že aplikácia ustanovenia § 809 OZ vyžaduje skúmať konanie poisteného vo vzťahu k porušeniu prevenčnej povinnosti, v dôsledku čoho súdy nesprávne interpretovali § 809 OZ. Spornou právnou otázkou v danom prípade bolo, či užívanie neskolaudovanej stavby je porušením všeobecnej prevenčnej povinnosti. Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci vykonávanie prevádzkovej činnosti (užívanie stavby) v rozpore s právnymi predpismi týkajúcimi sa zabezpečenia ochrany života a zdravia osôb, životného prostredia, bezpečnosti práce a technických zariadení je porušením prevenčnej povinnosti.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky teda dôvodne namieta, že rozsudok súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243e O. s. p.), z ktorého dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 2 veta prvá a ods. 3, § 243b ods. 4 veta za bodkočiarkou v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom konaní vo veci bude úlohou súdu prvého stupňa skúmať predpoklady zodpovednosti žalobcu za škodu, t. j. nedodržanie prevenčnej povinnosti, vznik škody, príčinnú súvislosť medzi vznikom škody a nedodržaním prevenčnej povinnosti a zavinenie žalobcu a na základe výsledku dokazovania v naznačenom smere stanoviť výšku poistného plnenia. V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

V ďalšom konaní je súd prvého stupňa, ktorému sa vec vracia na ďalšie konanie viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 243d ods. 1 veta druhá v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.